

Vi använder cookies för att förbättra funktionaliteten på våra sajter, för att kunna rikta relevant innehåll och annonser till dig och för att vi ska kunna säkerställa att tjänsterna fungerar som de ska.

[Läs mer](#)[Stäng](#)

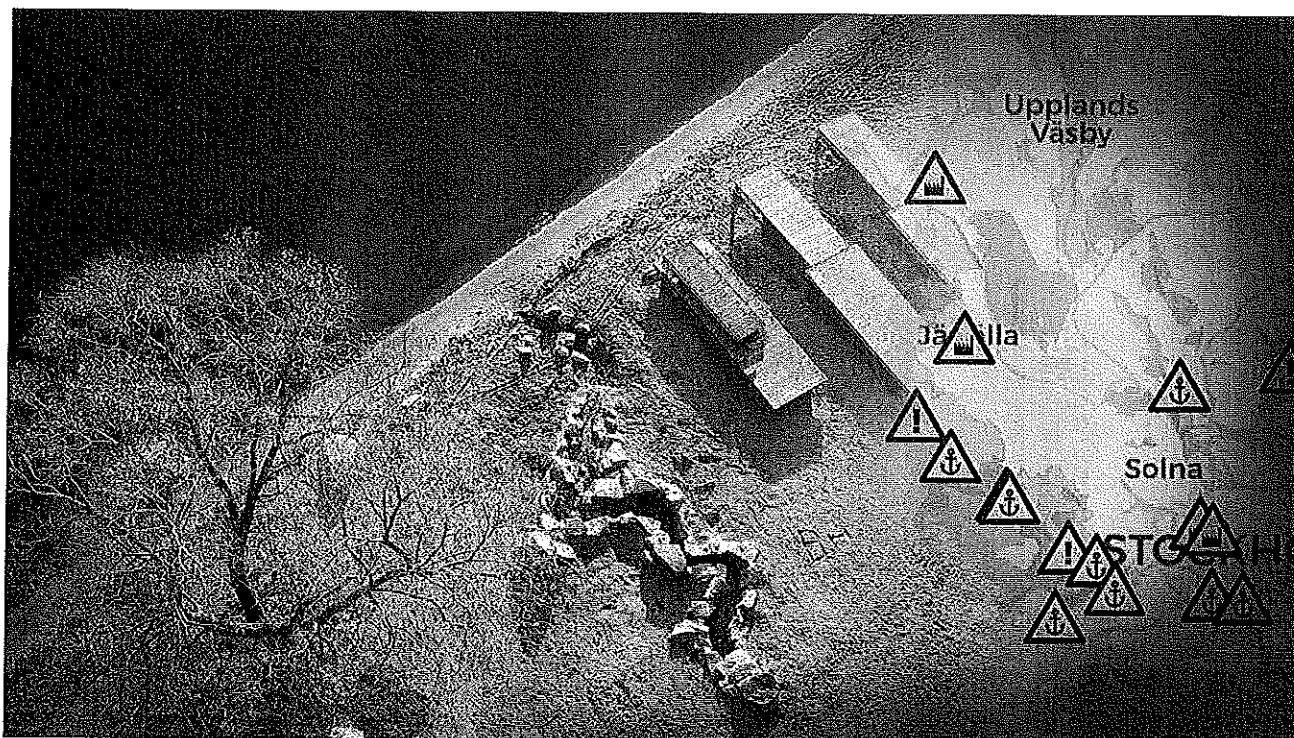
DAGENS NYHETER.

En utskrift från Dagens Nyheter, 2020-01-22 09:22
Artiklets ursprung adress: <http://www.dn.se/stlm/hog-risk-for-miljo-och-halsa-i-kansliga-omraden-i-stockholm/>

| Hälsa

”Mycket stor risk” för miljö och hälsa på 32 känsliga platser i Stockholm

UPPDATERAD 2019-11-12 PUBLICERAD 2019-11-12

00:59. DN granskar: Giftiga ämnen misstänks ha förorenat tusentals platser i Stockholms län. Ett 30-tal av områdena som kan vara värst förorenade finns på känsliga platser.

Giftiga ämnen misstänks ha gjort tusentals områden i Stockholms län till en fara för miljön eller en hälsorisk för människor.

DN:s granskning visar att 32 områden i den högsta riskklassen ligger på känsliga ställen, som vattenskyddsområden, i naturreservat eller nära förskolor.

En unik interaktiv karta visar var platserna ligger och hur farliga föroreningarna uppskattas vara.

Läs senare

Arsenik, kvicksilver och dioxin. Decennier av utsläpp från gamla industrier, sopstationer och båtuppsättningsplatser har förorenat mark, vatten och luft. I Stockholms län finns det över

11.000 områden som misstänks vara förorenade på grund av sådan verksamhet.

Av dem har 1.918 pekats ut som en faktisk eller potentiell risk för människor, djur eller natur.

DN har kartlagt de 123 platser i länet som Länsstyrelsen tilldelat den högsta riskklassen: mycket stor risk för miljö eller hälsa. Granskningen visar att 45 objekt ligger i områden som är särskilt känsliga. I 32 av dessa har inga saneringsåtgärder rapporterats. Det handlar om vattenskyddsområden, naturreservat och bostäder. Vid platserna finns även en skola och två förskolor.

- Båtuppsamlingsplats/varv
- F.d. Industri
- Övrigt
- Verksamhetsområde
- Vattenskyddsområde
- Naturreservat
- Förskola

Docent Charlotte Sparrenbom är lektor i geologi på geologiska institutionen vid Lunds universitet. Hon har arbetat med bland annat spridning, övervakning och saneringsåtgärder av föroreningar. Resultatet av DN:s granskning förvånar henne inte.

– Det är inte ovanligt, men det gör en ganska ledsen och bestört.

Länsstyrelserna har det övergripande ansvaret för den nationella databasen över de förorenade områdena. Samordnare Erik Blomqvist säger att närheten till de känsliga områdena kan bidra till att de hamnar i den högsta riskklassen.

– Det är en del i bedömningen, att man tar hänsyn till de platser där människor har störst risk att exponeras, eller där miljön kan påverkas negativt. Exempelvis badplatser eller förskolor.

På Separator-området vid Barnhusbron har ett antal olika verksamheter hållit till under årens lopp. 2016 uppmättes TCE i ett träd på området. Foto: Anette Nantell

I tio av de 32 objekten har faktiska föroreningar uppmätts, ofta med rekommendation om ytterligare undersökning. I majoriteten av områdena har ännu inga mätningar gjorts. Detta tycker Charlotte Sparrenbom är allvarligt.

– Ofta finns det väldigt många typer av föroreningar, om man exempelvis haft olika verksamheter på platsen. Innan man har gjort en provtagning vet man inte vilka risker för människor och natur som faktiskt finns. Man behöver också veta åt vilket håll föroreningarna rör sig, eller om de ligger stilla där de ligger. Då kanske det inte är någon större fara, säger hon.

Ett förorenat område är en plats där det tidigare funnits en verksamhet som misstänks ha släppt ut miljö- och hälsofarliga ämnen. Det kan handla om olika typer av industrier, plantskolor, hamnar eller kemtvättar. Eftersom verksamheten i många fall sedan länge är avvecklad kan det vara svårt och dyrt att slå fast vem som bär ansvaret för att utreda föroreningarna vidare och bekosta eventuell sanering.

Innan man har gjort en provtagning vet man inte vilka risker för människor och natur som faktiskt finns

Charlotte Sparrenbom, lektor i geologi vid Lunds universitet.

Fakta förorenade områden i Stockholms län

1.918 områden i Stockholms län har inventerats av Länsstyrelsen och därefter placerats i en riskklass utifrån hur farlig platsen bedöms vara för hälsa och miljö. Bedömningen av riskklassen grundar sig i bland annat föroreningarnas farlighet, föroreningsmängd, hur lätt de sprids, exponeringssituationen för människor och hur känslig själva platsen är.

Utifrån riskklassningen kan man sedan bedöma om fördjupande undersökningar behöver genomföras, men en riskklass behöver inte innebära att föroreningar faktiskt har uppmätts. Områdena är platser där det tidigare funnits verksamheter som kan ha släppt ut giftiga ämnen.

- **Riskklass 1**, mycket stor risk för miljö eller hälsa: 123
- **Riskklass 2**, stor risk för miljö eller hälsa: 640

- **Riskklass 3**, måttlig risk för miljö eller hälsa: 869
- **Riskklass 4**: liten risk för miljö eller hälsa: 286
- Misstänkta områden som identifierats men inte riskklassats: 9652

Källa: Länsstyrelsen Stockholm

Enligt Länsstyrelsen Stockholms siffror har 270 förorenade områden i länet sanerats helt eller delvis. Det finns dock ingen tillförlitlig statistik över hur många platser som åtgärdas årligen. Ett av de mer kända områdena som just nu saneras är Vinterviken i Aspudden. Det var över tio år sedan höga nivåer av föroreningar först uppmättes på platsen där det tidigare låg en sprängämnesfabrik.

På en de 32 platserna, i bottensedimentet under Nockebybron, har saneringsinsatser bedömts kunna leda till att föroreningarna sprids än mer.

Hur farligt det faktiskt är för människor, djur och natur med de förorenade områdena beror på en rad olika faktorer.

– Jag känner inte till att man i Sverige vetenskapligt kunnat belägga att människor tagit skada av föroreningar från ett specifikt förorenat område. Det är väldigt svårt att belägga eftersom det finns andra livsstilsfaktorer som spelar in. Men ju mer man utsätter sig för olika typer av föroreningar, desto mer risker generellt, säger Charlotte Sparrenbom.

Vid Gröndals båtklubb – som är i den högsta riskklassen, men inte bland de 32 områdena – har Stockholms stad satt upp en skylt som varnar för föroreningar, men den har plockats ned. Foto: Anette Nantell

Det står däremot klart att det på vissa av områdena uppmätts ämnen som kan vara farliga för människors hälsa och för miljön. Ett sådant är den tidigare deponin Jakobsbergstippen i Järfälla. Bland annat dioxin, arsenik, kvicksilver och bly har uppmätts. På området ligger en gymnasieskola och ett flertal idrottsanläggningar. Kommunen har hägnat in delar av det förorenade området och tagit fram en åtgärdsplan för sanering som inte påbörjats.

Förorenad mark är ett landsomfattande problem. Naturvårdsverkets siffror visar att det finns omkring 1.000 områden i riskklass 1 i Sverige. Enligt Erik Blomqvist, samordnare vid Länsstyrelsen Stockholm, är Stockholms län dock överrepresenterat på grund av de många industriella verksamheter som huserat i länet genom tiderna.

Detta har tvingat Länsstyrelsen i Stockholm till stora avgränsningar i arbetet med att hitta och identifiera förorenade objekt. Miljöhandläggare CJ Carlbom tror att många av de allra

värst förorenade områdena i länet är upptäckta. Samtidigt misstänker han att fler objekt i riskklass 1 och 2 skulle hittas vid en ny inventering.

– Delvis för att yttre förutsättningar kan förändras, säger han.

Bild 1 av 3 Badplats i närheten av båtuppsamlingsplatsen Schweizerdalen, Dalarö. Inga provtagningar är gjorda, men föroreningarna bedöms vara höga till mycket höga.

Foto: Anette Nantell

Stockholm är en region som bebyggs i ett högt tempo. Att marken i länet är attraktiv ser Erik Blomqvist som positivt.

– Det gör att en stor del av de förorenade områdena hanteras inom exploateringen, på platser där åtgärder aldrig skulle skett annars, som industriområden och hamnar, säger han.

Men forskaren Charlotte Sparrenbom anser att detta även kan innebära svårigheter.

– Problemet är att man ofta har så bråttom att det inte blir ordentligt gjort. För varje gång vi gräver upp föroreningar riskerar också människor att utsättas för dem.

Fakta. Så gjordes granskningen

DN har granskat de 123 potentiellt förorenade områdena i Stockholms län som är i den högsta riskklassen, vilket innebär "mycket stor risk för hälsa och miljö". Genom datakörningar, genomgångar av dokument och frågor till kommunerna har 45 av dessa konstaterats ligga i direkt anslutning till ett känsligt område, som vattenskyddsområden, naturreservat eller skolor och förskolor. I 32 av dessa har inga saneringsåtgärder rapporterats.

Hur omfattande provtagningar som gjorts på platserna varierar kraftigt. I vissa fall har inga prover tagits. Hur farligt ett förorenat område faktiskt är för miljö och människa beror på en rad faktorer. Bland annat vilka ämnen det handlar om, var de finns, i vilka mängder, och hur lätt de sprids. Det handlar också om på vilket sätt människor och djur kommer i kontakt med föroreningarna, i vilken utsträckning de utsätts och om områdets känslighet.

Läs mer: De giftiga ämnena kan leda till cancer och fosterskador

TEXT, FOTO OCH GRAFIK

Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se

Följ

Anette Nantell

Följ

Maria Westholm

Följ

maria.westholm@dn.se

Lars Klefbom

lars.klefbom@dn.se

Följ

Visa kommentarer (12)

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt